

LIETUVOS RESPUBLIKOS
PENSIJŲ FONDŲ

ĮSTATYMAS

1999 m. birželio 3 d. Nr. VIII-1212
Vilnius

PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas sudaro teisinį pagrindą sukurti asmenų papildomo savanoriško pensinio apsirūpinimo (papildomo savanoriško socialinio draudimo) sistemą ir padidinti šioje pensijų sistemoje dalyvaujančių asmenų pajamų lygį senatvėje.

2. Įstatymas nustato pensijų programų sudarymo ir jų įgyvendinimo tvarką, pensijų fondų steigimo, leidimų pensijų fondų veiklai išdavimo ir panaikinimo sąlygas bei tvarką, šių fondų veiklos, reorganizavimo ir likvidavimo ypatumus, taip pat pagrindinius papildomo pensinio aprūpinimo valstybinio reguliavimo principus.

3. Šis įstatymas nereglamentuoja draudimo veiklos pagrindu atsirandančių santykių, susijusių su pensiniu gyventojų aprūpinimu, išskyrus 26 straipsnyje numatytus santykius. Įmonių, besiverčiančių gyventojų pensiniu draudimu, veiklą ir su tuo susijusius santykius reglamentuoja Draudimo įstatymas.

4. Santykius, susijusius su asmenų papildomu savanorišku pensiniu apsirūpinimu, reglamentuoja kiti Lietuvos Respublikos įstatymai ir teisės aktai, kiek jie neprieštarauja šiam įstatymui.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Pensijų fondo veikla** – finansinė-ūkinė veikla, kuria siekiama sukaupti senatvei papildomas gyventojų pajamas, pensijų sutarčių pagrindu renkant pinigines lėšas, investuojant ar reinvestuojant šias lėšas į diversifikuotą investicijų portfelį bei šiame įstatyme ir pensijų programoje nustatytais sąlygomis jos dalyviams mokant pensijų išmokas.

2. **Pensijų fondas** - bendrovė, įsteigta ir veikianti Akcinių bendrovių įstatymo bei šio įstatymo nustatyta tvarka.

3. **Pensijų programa** - teisinių ir organizacinių priemonių visuma, apibrėžianti pensijų įmokų ir išmokų mokėjimo sąlygas bei terminus, pensijų programos turto investavimo strategiją bei kitas pensijų įmokų mokėtojų, pensijų programos dalyvių ir pensijų fondo teises bei pareigas.

4. **Pensijų programos dalyvis** - asmuo, su kuriuo arba kurio naudai yra sudaryta pensijos sutartis ir kurio vardu pensijų fonde yra atidaryta asmeninė pensijos sąskaita.

5. **Pensijų įmokų mokėtojas** - pensijų programos dalyvis, jo darbdavys ar trečiasis asmuo, mokantis pensijų įmokas ar jų dalį.

6. **Pensijų sąskaita** – pagal pensijos sutartį pensijų fonde atidaryta asmeninė pensijų programos dalyvio sąskaita, į kurią dalyvio vardu įrašomi jam tenkantys pensijų programos apskaitos vienetai.

7. **Pensijos anuitetas** - pensijų programos dalyviui iki gyvos galvos mokama periodinė pensinė išmoka, kurios išmokėjimo visa rizika tenka išmokų mokėtojui - draudimo bendrovei, vykdančiai gyvybės draudimą.

8. **Depozitoriumas** - kaip numatyta Investicinių bendrovių įstatyme.

9. **Diversifikuotas investicijų portfelis** - investicijų portfelis, kuris atitinka šiuos reikalavimus:

1) investuota ne daugiau kaip 5 procentai turto į vieno emitento vertybinius popierius ar vieną turtinį objektą, išskyrus šios dalies 5 ir 6 punktuose numatytus atvejus;

2) įsigyta ne daugiau kaip 10 procentų vieno emitento balsą suteikiančių akcijų;

3) įsigyta ne daugiau kaip 10 procentų vieno emitento balso nesuteikiančių akcijų;

4) įsigyta ne daugiau kaip 10 procentų vieno emitento kredito vertybinių popierių, išskyrus šios dalies 5 punkte numatytus atvejus;

5) investuota ne daugiau kaip 30 procentų turto į vienos emisijos valstybės (savivaldybės) išleistus ar garantuotus vertybinius popierius ir investicijų portfelį sudaro ne mažiau kaip šešių skirtingų valstybės (savivaldybės) išleistų ar garantuotų vertybinių popierių emisijų vertybiniai popieriai;

6) investuota ne daugiau kaip 10 procentų turto į vieno emitento išleistus vertybinius popierius, o investicijų, kai investuojama daugiau kaip 5 procentai, bet ne daugiau kaip 10 procentų turto į vieno emitento išleistus vertybinius popierius, bendra suma sudaro ne daugiau kaip 40 procentų bendros turto vertės.

10. Valdymo įmonė - įmonė, kuriai pagal turto valdymo sutartį yra perduotas pensijų fondo turto ir (ar) pensijų programų turto valdymas.

11. Vadovai - įmonės stebėtojų tarybos ir valdybos nariai, administracijos vadovas ir jo pavaduotojai, vyriausiasis finansininkas (buhalteris).

12. Asmenys, susiję su pensijų fondo valdymo įmone:

1) valdymo įmonės kontroliuojami arba valdymo įmonę kontroliuojantys asmenys;

2) valdymo įmonės vadovai;

3) kai kontroliuojamu ar kontroliuojančiu asmeniu yra juridinis asmuo - šio juridinio asmens vadovai.

13. Asmenys, susiję su pensijų fondo depozitoriumu:

1) depozitoriumo kontroliuojami arba depozitoriumą kontroliuojantys asmenys;

2) depozitoriumo vadovai;

3) kai kontroliuojamu ar kontroliuojančiu asmeniu yra juridinis asmuo - šio juridinio asmens vadovai.

14. Kontroliuojantis asmuo - fizinis ar juridinis asmuo, kuris:

1) būdamas akcininku (pajininku, nariu), pats turi daugiau kaip trečdalį visų balsų ar pagal susitarimą su kitais akcininkais (pajininkais, nariais) vienas kontroliuoja daugiau kaip trečdalį visų balsų;

2) turi teisę išrinkti (paskirti) daugumą stebėtojų tarybos (valdybos) narių ar administracijos vadovą;

3) faktiškai kontroliuoja juridinio asmens priimamus sprendimus.

15. Asmenys, susiję su pensijų fondu:

1) asmenys, turintys daugiau kaip 10 procentų pensijų fondo akcijų;

2) įmonės ar kitos organizacijos, kurių daugiau kaip 10 procentų akcijų turi pensijų fondas;

3) pensijų fondo ir su juo susijusių įmonių ar organizacijų vadovai.

16. Darbdavys - visų rūšių įmonės, įstaigos, organizacijos, darbo sutartimi grindžiančios darbo santykius su savo darbuotojais.

17. Investicijų portfelis - turimų investicijų rinkinys.

18. Pensijų fondo nuosavas turtas - investicijų portfelis, įsigytas šio įstatymo nustatyta tvarka investavus nuosavą kapitalą, ir nuosavos lėšos.

19. Pensijų turtas - pensijų programų turto suma.

20. Pensijų programos turtas - už pensijų įmokų lėšas įsigytas turtas (įskaitant laikinai neinvestuotą šių lėšų dalį) bei investicijų pajamos (sąnaudos), gautos iš šio turto (lėšų).

21. Pensijų programos turto investicijų pajamos (sąnaudos) - pajamų (sąnaudų), gautų iš pensijų programos turto, ir pajamų (sąnaudų), gautų dėl šio turto vertės pasikeitimo, suma.

22. Pensijų programos grynieji aktyvai – pensijų programos turto vertės ir įsipareigojimų pagal tą programą (išskyrus pensijų fondo įsipareigojimus pensijų programos dalyviams) skirtumas.

23. Apskaitos vienetas – pensijų programos dalyviui priklausančios pensijų programos turto vertės sąlyginis matas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

ANTRASIS SKIRSNIS PENSIJŲ FONDO STEIGIMO IR VEIKLOS YPATUMAI

3 straipsnis. Pensijų fondas

1. Pensijų fondas yra ribotos turinės atsakomybės ūkio subjektas, besiverčiantis pensijų fondo veikla, už savo prievoles atsakantis tik nuosavu turtu. Pensijų fondas neatsako už valstybės prievoles, o valstybė neatsako už šio fondo prievoles, išskyrus atvejus, kai valstybė pati prisiima tokius įsipareigojimus.

2. Žodžius „pensijų fondas“ ar jų santrumpą „PF“ savo pavadinime turi teisę vartoti tik bendrovė, įsteigta Akcinių bendrovių bei šio įstatymo nustatyta tvarka kaip pensijų fondas ir besiverčianti pensijų fondo veikla. Pensijų fondo pavadinimas turi atitikti Vyriausybės patvirtintų įmonių, įstaigų ir organizacijų vardų nuostatų reikalavimus.

3. Pensijų fondams taikomos Akcinių bendrovių įstatymo nuostatos, jei šis įstatymas nenustato kitaip.

4 straipsnis. Pensijų fondo steigimas

1. Pensijų fondas steigiamas tik uždaru būdu.
2. Pensijų fondas negali būti steigiamas ribotam laikui.
3. Be Akcinių bendrovių įstatyme nustatytų reikalavimų įstatams, pensijų fondo įstatuose turi būti nurodyta:

- 1) pensijų fondo rezervai bei jų formavimo ir panaudojimo tvarka;
- 2) pensijų programų tvirtinimo tvarka;
- 3) auditoriaus rinkimo ir vidaus kontrolės tarnybų sudarymo tvarka.
4. Įstatuose gali būti numatytos kitos šiam bei kitiems įstatymams neprieštaraujančios nuostatos.

5. Pensijų fondas, gavęs Vertybinių popierių komisijos sutikimą, gali steigti savo filialus pensijų fondo įstatuose nustatyta tvarka.

6. Pensijų sutartys pasirašomos, pensijų sąskaitos atidaromos ir pensijų įmokos pradedamos kaupti tik įregistravus pensijų fondą, gavus leidimą pensijų fondo veiklai ir įregistravus Vertybinių popierių komisijoje pastarosios nustatyta tvarka atitinkamą pensijų programą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, *Žin.*, 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

5 straipsnis. Leidimas pensijų fondo veiklai

1. Be Vertybinių popierių komisijos išduoto leidimo verstitis pensijų fondo veikla draudžiama. Leidimas pensijų fondo veiklai gali būti išduotas naujai įsteigtai ar jau veikiančiai bendrovei, kurios visuotinis akcininkų susirinkimas priėmė sprendimą verstitis pensijų fondo veikla.

2. Leidimui verstitis pensijų fondo veikla gauti bendrovė pateikia Vertybinių popierių komisijai paraišką, kurioje turi būti nurodyta:

- 1) bendrovės pavadinimas, buveinės adresas ir įmonės kodas;
- 2) įregistruoto bendrovės įstatinio ir nuosavo kapitalo dydis;
- 3) informacija apie materialinę ir kvalifikacinę pasirengimą verstitis pensijų fondo veikla (Vertybinių popierių komisijos pripažintus kvalifikacijos sertifikatus turinčių asmenų vardai, pavardės, adresai, telefonų numeriai ir kt.), jei pensijų turto valdymas neperduodamas valdymo įmonei.

3. Prie paraiškos leidimui gauti turi būti pridėta:

- 1) steigimo dokumentai (steigimo sutartis, steigiamojo susirinkimo protokolas, pensijų fondo vardo registravimo liudijimas);
- 2) įstatai;
- 3) paskutiniųjų ir einamųjų metų finansinės ataskaitos kartu su auditoriaus išvadomis (jeigu pensijų fondo veikla ketina verstitis veikianti bendrovė);
- 4) dokumentai, patvirtinantys, kad bendrovė disponuoja pensijų fondo veiklai reikalingu kapitalu;

- 5) sutartis su valdymo įmone (jeigu turtas perduodamas jai valdyti) ir depozitoriumu;
- 6) duomenys apie bendrovės akcijų savininkus, nurodant jų vardus, pavardes, pavadinimą (jei savininkas yra juridinis asmuo), adresą, kapitalo dalį bei duomenis apie šių asmenų dalyvavimą kitų įmonių veikloje bei turimą kitų įmonių kapitalo ir balsų dalį. Jei bendrovės akcininkas yra juridinis asmuo, pateikiami duomenys apie jį kontroliuojančius asmenis;
- 7) duomenys apie pasirinktą depozitoriumą;
- 8) duomenys apie pasirinktą valdymo įmonę (jei pensijų fondas perduoda jai investicijų portfelio valdymą);
- 9) numatomos trejų metų ekonominės veiklos pagrindimas (verslo planas);
- 10) pensijų programa (programos);
- 11) kiti Vertybinių popierių komisijos taisyklėse nurodyti dokumentai. Vertybinių popierių komisija turi teisę pareikalauti papildomų dokumentų ir informacijos, reikalingų sprendimui dėl leidimo išdavimo priimti.

4. Pažyma ir dokumentai, įrodantys steigiamo pensijų fondo akcijų apmokėjimą, pateikiami Vertybinių popierių komisijai ne vėliau kaip prieš 7 darbo dienas iki svarstymo dėl leidimo verstis pensijų fondo veikla išdavimo.

5. Sprendimą dėl leidimo išdavimo Vertybinių popierių komisija turi priimti ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytų dokumentų pateikimo dienos. Jei šio įstatymo nustatyta tvarka Vertybinių popierių komisija pareikalauja papildomų dokumentų ar informacijos, tai 3 mėnesių terminas skaičiuojamas nuo papildomų dokumentų ar informacijos pateikimo. Atsisakymas išduoti leidimą turi būti motyvuotas raštu ir gali būti apskųstas teismui.

6. Vertybinių popierių komisija gali atsisakyti išduoti leidimą pensijų fondo veiklai, jeigu:

- 1) pateikti ne visi šio straipsnio 2 ir 3 dalyse išvardyti dokumentai;
- 2) leidimui gauti pateikti dokumentai neatitinka šio ar kitų įstatymų arba kitų teisės aktų reikalavimų;
- 3) leidimui gauti pateiktuose dokumentuose yra klaidingos ar tikrovės neatitinkančios informacijos;
- 4) ne visos pensijų fondo akcijos yra apmokėtos arba steigėjai įsigijo tik dalį pirmosios emisijos akcijų;

5) pensijų fondo steigėjai (jei steigėjas yra juridinis asmuo, šio asmens vadovai ir kontroliuojantys asmenys) ar akcininkai, turintys ne mažiau kaip 10 procentų pensijų fondo akcijų, nėra nepriekaištingos reputacijos (yra įrodymų, kad jie nesąžiningi ar dažnai pažeidžia finansinę drausmę, turi nuobaudų dėl nusižengimų naudojantis tarnybine padėtimi, administracinių nuobaudų už teisės pažeidimus, kuriais kėsinamasi į nuosavybę, teisės pažeidimus finansų ar valstybinio turto privatizavimo srityje, už vertybinių popierių rinką reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus, yra teisti už tyčinius nusikaltimus);

6) bendrovės, kuri ketina verstis pensijų fondo veikla, nuosavas ir (ar) įstatinis kapitalas neatitinka šio įstatymo 27 straipsnyje nustatytų reikalavimų;

7) pensijų fondo nustatyta garantijų rezervo formavimo, investavimo bei naudojimo tvarka neužtikrina prisiimtų pajamingumo išipareigojimų pensijų programų dalyviams įvykdymo.

7. Vertybinių popierių komisija gali apriboti pensijų fondo veiklą, jeigu:

- 1) nustatyti pažeidimai gali turėti neigiamos įtakos pensijų fondo finansinei būklei, pensijų programų dalyvių interesams;
- 2) pensijų fondas aplaidžiai ar apgaulingai tvarko pensijų programų dalyvių ir įmokų mokėtojų registrą, finansinę apskaitą, netinkamai sudaro finansines ataskaitas;
- 3) pensijų fondas pasirašo pensijų sutartis, atidaro pensijų sąskaitas ir (ar) pradeda kaupti pensijų įmokas pagal pensijų programą, kuri nėra užregistruota Vertybinių popierių komisijoje;
- 4) pensijų fondo ar valdymo įmonės, kuriai perduotas valdyti pensijų turtas, nuosavas ir (ar) įstatinis kapitalas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

5) pensijų fondas nesilaiko šio įstatymo ar kitų teisės aktų, reglamentuojančių pensijų fondo veiklą, reikalavimų.

8. Vertybinių popierių komisija dėl šio straipsnio 7 dalyje nurodytų priežasčių gali apriboti pensijų fondo veiklą ne ilgiau kaip 3 mėnesiams. Per šį laiką Vertybinių popierių komisija priima sprendimą dėl pensijų fondo veiklos apribojimų panaikinimo ar leidimo atšaukimo. Nutarime dėl veiklos apribojimo turi būti nurodytos apribojimo priežastys ir terminai, per kuriuos pažeidimai turi būti pašalinti.

9. Pensijų fondo veiklos apribojimo laikotarpiui Vertybinių popierių komisija turi teisę paskirti administratorių šio fondo veiklai prižiūrėti. Administratoriaus teises ir pareigas nustato Vertybinių popierių komisija. Paskyrus administratorių, pensijų fondo valdymo organai (išskyrus visuotinį akcininkų susirinkimą) ir valdymo įmonė turi gauti jo sutikimą dėl kiekvieno su fondo veikla susijusio sprendimo, nurodyto Vertybinių popierių komisijos nutarime dėl veiklos apribojimo.

10. Vertybinių popierių komisija privalo atšaukti išduotą leidimą pensijų fondo veiklai, jei pensijų fondas yra likviduojamas. Ji taip pat gali atšaukti leidimą, jei yra bent viena iš šių priežasčių – kai pensijų fondas:

- 1) reorganizuojamas;
- 2) leidimą gavo pateikęs žinomai klaidingą ar melagingą informaciją, suklastotus dokumentus arba nuslėpęs faktus, dėl kurių leidimas negalėjo būti išduodamas;
- 3) per 1 metus nuo leidimo pensijų fondo veiklai gavimo dienos nepradėjo veiklos;
- 4) neužtikrina jam patiktų lėšų saugumo ar nebegali vykdyti įsipareigojimų pensijų programos dalyviams;
- 5) aplaidžiai ir apgaulingai tvarko finansinę apskaitą, netinkamai sudaro finansines ataskaitas;
- 6) per nurodytą terminą nepašalina trūkumų, dėl kurių buvo apribota pensijų fondo veikla;
- 7) nesilaiko šio įstatymo ar kitų teisės aktų, reglamentuojančių pensijų fondo veiklą, reikalavimų.

11. Prieš priimdama sprendimą apriboti pensijų fondo veiklą ar atšaukti leidimo pensijų fondo veiklai galiojimą, Vertybinių popierių komisija turi informuoti pensijų fondą ir sudaryti sąlygas jam pasiaiškinti.

12. Pensijų fondas turi teisę samdyti auditorių fondo veiklai patikrinti, jeigu Vertybinių popierių komisija nustato šio straipsnio 10 dalies 4 ir 5 punktuose nurodytus leidimo pensijų fondo veiklai atšaukimo pagrindus. Auditoriaus išvada Vertybinių popierių komisijai turi būti pateikta jos nustatytais terminais. Klausimas dėl leidimo pensijų fondo veiklai atšaukimo gali būti svarstomas be audito išvadų, jei pensijų fondas per nustatytą terminą Vertybinių popierių komisijai nepateikė šių išvadų arba atsisakė atlikti auditą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

6 straipsnis. Pensijų fondo veiklos ypatumai

1. Pensijų fondas negali užsiimti jokia kita veikla, išskyrus tą, kuri susijusi su pensijų fondo veikla.

2. Pensijų fondui draudžiama:

- 1) suteikti paskolas, garantuoti ar laiduoti už kitą asmenį dėl jo prievolių įvykdymo;
- 2) imti paskolas, išskyrus trumpalaikes (iki 1 metų) likvidumui palaikyti, kurių dydis negali viršyti 10 procentų pensijų fondo nuosavo kapitalo dydžio;
- 3) įkeisti turimus vertybinius popierius ar kitą turtą, išskyrus šios dalies 2 punkte numatytą išimtį, kai trumpalaikės paskolos grąžinimas užtikrinamas pensijų fondui priklausančių vertybinių popierių ar kito turto įkeitimu;
- 4) įsigyti ir turėti vertybinių popierių ar kito turto, dėl kurių būtų pažeisti diversifikuotam investicijų portfeliui keliami reikalavimai, išskyrus naujai steigiamą pensijų fondą, kuris 6 mėnesius nuo leidimo pensijų fondo veiklai gavimo dienos gali nesilaikyti diversifikavimo reikalavimų;
- 5) dalyvauti organizacijose, kurių narių turtinė atsakomybė už organizacijos prievoles yra neribota;
- 6) būti įmonių steigėju;
- 7) leisti obligacijas;
- 8) prisiimti įsipareigojimus, nesusijusius su pensijų fondo veikla;
- 9) įsigyti brangiųjų metalų ar brangiųjų metalų sertifikatų (liudijimų).

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

7 straipsnis. Pensijų fondo valdymo įmonė

1. Pensijų fondas pensijų programų turtą, taip pat nuosavą turtą gali valdyti pats (jei pensijų fondas vykdo 36 straipsnio 1 dalyje nustatytus reikalavimus) arba perduoti valdyti valdymo įmonei, kuri:

1) turi Vertybinių popierių komisijos išduotą atitinkamą leidimą. Šių leidimų išdavimo bei panaikinimo tvarką ir sąlygas nustato Vertybinių popierių komisija;

2) vykdo Vertybinių popierių komisijos nustatytus reikalavimus minimaliam nuosavam kapitalui ir (ar) įstatiniam kapitalui.

2. Pensijų fondų valdymo įmonėms ir jų santykiams su pensijų fondais taikomos Investicinių bendrovių įstatymo nuostatos, reglamentuojančios valdymo įmonių ir investicinių bendrovių santykius, jei šis įstatymas nenumato kitaip.

3. Valdymo įmonė privalo teikti Vertybinių popierių komisijai periodines finansines ataskaitas, jos kapitalo bei veiklos pagal Vertybinių popierių komisijos patvirtintas taisykles ataskaitas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

8 straipsnis. Pensijų fondo reorganizavimas

1. Pensijų fondui reorganizuoti turi būti gautas Vertybinių popierių komisijos sutikimas. Vertybinių popierių komisija, priėmusi sprendimą dėl sutikimo reorganizuoti pensijų fondą, raštu praneša tą sprendimą Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai.

2. Pensijų fondo reorganizavimui taikomi Akcinių bendrovių įstatymo reikalavimai, kiek jie neprieštarauja šiam įstatymui.

3. Reorganizavimo projekte pensijų fondas, be kitos Akcinių bendrovių įstatyme nustatytos informacijos, privalo nurodyti pensijų programų ir jų dalyvių skaičių, duomenis apie perduodamas-priimamas pensijų programas ir jų turtą, fondo nuosavą turtą, valdymo įmonę, depozitoriumą, pensijų fondo prievolių perdavimo-priėmimo sąlygas ir terminus, turtines ir neturtines pensijų programų dalyvių teises po reorganizavimo, šių teisių ir pareigų įgijimo terminus. Reorganizavimo projektui turi pritarti reorganizuojamo pensijų fondo visuotinis akcininkų susirinkimas ir Vertybinių popierių komisija.

4. Apie reorganizavimą kiekvienas pensijų fondas privalo paskelbti Vertybinių popierių komisijos nustatyta tvarka.

5. Po reorganizavimo veiksiantys pensijų fondai turi iš naujo gauti Vertybinių popierių komisijos leidimą, kaip tai numatyta 5 straipsnyje. Bent vienam po reorganizavimo veiksiančiam pensijų fondui negavus leidimo, visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimas dėl pensijų fondo reorganizavimo laikomas negaliojančiu.

6. Informacija apie reorganizavimo eigą ir terminus turi būti pateikiama kiekvienam to pareikalavusiam pensijų fondo akcininkui, pensijų programos dalyviui, pensijos įmokų mokėtojai, Vertybinių popierių komisijai bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai.

7. Gavęs Vertybinių popierių komisijos sutikimą, reorganizuojamas pensijų fondas gali Vertybinių popierių komisijos nustatyta tvarka be pensijų programos dalyvio sutikimo pensijų programą (programas) ir atitinkamas pensijų sutartis perkelti į kitą pensijų fondą, jeigu priimančias pensijų programą pensijų fondas nekeičia šių sutarčių sąlygų ir perima visus įsipareigojimus pensijų programos dalyviams.

8. Jei pensijų programos dalyvis dėl pensijų fondo reorganizavimo per 6 mėnesius nuo Vertybinių popierių komisijos leidimo reorganizuotam pensijų fondui išdavimo dienos pareiškia norą pereiti į kitą pensijų programą, tai šis pensijų programos dalyvis į kitą pensijų programą turi būti perkeliamas nemokamai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

9 straipsnis. Pensijų fondo likvidavimas

1. Pensijų fondas likviduojamas šio įstatymo ir Akcinių bendrovių įstatymo nustatyta tvarka.

2. Pensijų fondas likviduojamas:

1) visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu, jei tam pritaria Vertybinių popierių komisija;

2) Vertybinių popierių komisijos sprendimu, kai šio įstatymo nustatyta tvarka atšaukiamas leidimas pensijų fondo veiklai;

3) teismo sprendimu vykdant bankroto procedūrą.

3. Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu pensijų fondas gali būti likviduojamas tik tuo atveju, jeigu jis Vertybinių popierių komisijos nustatyta tvarka perdavė visą pensijų programų turtą ir visas pensijų sutartis kitam pensijų fondui arba jeigu Vertybinių popierių komisijos leidimu ir jos nustatyta tvarka nutraukė visas pensijų programas dėl ketinimo likviduoti pensijų fondą. Pensijų fondas be pensijų programų dalyvių sutikimo gali perduoti pensijų programas ir pensijų sutartis kitam pensijų fondui, jeigu pensijų programas ir pensijų sutartis perimantis pensijų fondas neblogina pensijų programų sąlygų ir perima visus įsipareigojimus pensijų programų dalyviams.

4. Ne vėliau kaip per 3 dienas po visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimo likviduoti pensijų fondą apie tai turi būti pranešta raštu Vertybinių popierių komisijai bei rejestro tvarkytojui ir nurodomi duomenys apie paskirtą likvidatorių. Šį likvidatorių Vertybinių popierių komisija turi teisę pakeisti.

5. Vertybinių popierių komisija, priėmusi sprendimą likviduoti pensijų fondą, skiria jo likvidatorių. Šis likvidatorius Įmonių rejestro įstatymo nustatyta tvarka praneša rejestro tvarkytojui apie priimtą sprendimą likviduoti pensijų fondą bei duomenis apie save.

6. Apie likvidavimą kiekvienas pensijų fondas privalo paskelbti Vertybinių popierių komisijos nustatyta tvarka. Informacija apie pensijų fondo likvidavimo eigą ir terminus turi būti pateikta kiekvienam to pareikalavusiam pensijų fondo akcininkui, pensijų programos dalyviui, pensijų įmokų mokėtojui, Vertybinių popierių komisijai bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai. Vertybinių popierių komisija, priėmusi sprendimą dėl pritarimo likviduoti pensijų fondą arba sprendimą likviduoti pensijų fondą, raštu praneša tą sprendimą Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai.

7. Kai pensijų fondas likviduojamas Vertybinių popierių komisijos sprendimu, likvidatorius Vertybinių popierių komisijos nustatyta tvarka organizuoja pensijų programų turto ir šių programų dalyvių pensijų sutarčių perdavimą kitam pensijų fondui. Turtas, likęs po to, kai kitam pensijų fondui (fondams) buvo perduoti visi likviduojamo fondo įsipareigojimai pagal pensijų programas, turi būti parduodamas per vertybinių popierių biržą ar aukcione pagal Vertybinių popierių komisijos nustatytas taisykles ir atsiskaičius su kreditoriais gali būti dalijamas likviduojamo pensijų fondo akcininkams proporcingai jų turimų akcijų skaičiui.

8. Pensijų programų turtas negali būti naudojamas likviduojamo pensijų fondo kreditorių ar akcininkų reikalavimams tenkinti.

9. Nepriklausomo auditoriaus patikrintą likvidavimo ataskaitą likvidatorius pateikia Vertybinių popierių komisijai.

10. Perduodant pensijų programų turtą ir pensijų sutartis, taikomos 8 straipsnio 7 ir 8 dalių nuostatos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, *Žin.*, 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

10 straipsnis. Pensijų fondo bankroto procedūra

1. Pensijų fondo bankroto bylos iškėlimo, nagrinėjimo teismo tvarka ir likvidavimo dėl bankroto procedūra vykdoma remiantis Įmonių bankroto įstatymu, kiek tai neprieštarauja šio įstatymo nuostatomis.

2. Pensijų fondo bankroto procesas vykdomas tik teismo tvarka. Pensijų fondo bankroto bylą teismas iškelia pagal Vertybinių popierių komisijos pareiškimą dėl šio fondo nemokumo.

3. Pensijų fondo bankroto bylos nagrinėjimo metu kreditorių susirinkimai nešaukiami. Jų interesams atstovauja Vertybinių popierių komisijos nustatyta tvarka sudarytas komitetas, į kurio sudėtį įeina pensijų programų dalyvių atstovai, kiti kreditoriai ir Vertybinių popierių komisijos atstovai.

4. Nuo pensijų fondo bankroto bylos iškėlimo dienos sustabdomos visos pensijų fondo operacijos, išskyrus būtinas administratoriaus veiklai užtikrinti bei numatytas šio straipsnio 5 dalyje, ir visi pensijų įmokų mokėjimai į pensijų sąskaitas bei išmokos iš šių sąskaitų. Išlaidų, reikalingų administratoriaus veiklai užtikrinti, sąmatą tvirtina bei keičia teismas administratoriaus teikimu.

5. Bankrutuojančio pensijų fondo administratorių skiria teismas Vertybinių popierių komisijos teikimu. Teismo paskirtas administratorius Vertybinių popierių komisijos nustatyta tvarka organizuoja pensijų programų (kartu su pensijų programų turtu, pensijų sutartimis ir pensijų sąskaitomis) perdavimą kitam (kitiems) pensijų fondui (fondams). Administratorius turi teisę be pensijų programos dalyvių sutikimo perduoti pensijų programos turtą ir įsipareigojimus pagal pensijų sutartis bei pensijų programą kitam pensijų fondui, jeigu priimančias pensijų programą pensijų fondas neblogina pensijų programos sąlygų ir perima visus įsipareigojimus pensijų programos dalyviams. Šiuo atveju, jeigu pensijų programos dalyvis per 6 mėnesius nuo jo perkėlimo į kito pensijų fondo pensijų programą pareiškia norą pereiti į kitą pensijų programą, tai šis pensijų programos dalyvis į kitą pensijų programą turi būti perkeliamas nemokamai.

6. Teismui priėmus nutartį likviduoti pensijų fondą, pensijų programos, kurios nebuvo perkeltos į kitą pensijų fondą iki nutarties dėl likvidavimo priėmimo, teismo nutartimi skelbiamos nutrauktomis. Pensijų programos dalyvių reikalavimai tokiu atveju tenkinami šio straipsnio ir šio įstatymo 22 straipsnio 7 dalies nustatyta tvarka.

7. Administratorius per teismo nustatytą laikotarpį sudaro pensijų programų dalyvių ir kitų pensijų fondo kreditorių sąrašus bei nustato jų reikalavimų mastą pagal sprendimo likviduoti fondą priėmimo dienos būklę. Duomenis apie pensijų programų dalyvių reikalavimus tvirtina šio straipsnio 3 dalyje nurodytas komitetas.

8. Pensijų programų dalyvių reikalavimai pensijų fondui (kai pensijų fondas pasisavina, iššvaisto pensijų turtą ar su šiuo turtu padaro kitas baudžiamuosiuose įstatymuose numatytas veikas, ir dėl to pensijų turto negalima grąžinti pensijų programų dalyviams) turi būti patenkinti iš pensijų fondo nuosavo turto prieš pradedant tenkinti kitų pensijų fondo kreditorių (ne pensijų programų dalyvių) reikalavimus, bet po to, kai atlyginta įkaito turėtojai šio straipsnio 9 dalyje nustatyta tvarka.

9. Įkaito turėtojai atlyginama iš lėšų, gautų pardavus įkeistą pensijų fondo nuosavą turtą. Šių lėšų likutis skiriamas kreditorių reikalavimams tenkinti šio straipsnio 8, 10 ir 11 dalyse nustatyta tvarka.

10. Pensijų fondo kreditorių, išskyrus pensijų programų dalyvius, reikalavimai tenkinami tokia tvarka:

1) pirmąją eilę tenkinami pensijų fondo darbuotojų reikalavimai, susiję su darbo santykiais, reikalavimai atlyginti žalą už suluošinimą ar kitokį pakenkimą sveikatai arba gyvybės atėmimą;

2) antrąją eilę tenkinami reikalavimai, kuriems pareikšti pagrindas atsirado po sprendimo (nutarties) likviduoti fondą paskelbimo dienos;

3) trečiąją eilę tenkinami visi kiti kreditorių reikalavimai.

11. Kiekvienos paskesnės eilės kreditorių reikalavimai tenkinami po to, kai yra visiškai patenkinti pirmesnės eilės kreditorių reikalavimai. Jeigu neužtenka lėšų visiškai patenkinti visus vienos eilės reikalavimus, šie reikalavimai tenkinami proporcingai kiekvienam kreditoriui priklausančiai sumai.

12. Pensijų fondo likvidavimo dėl bankroto atveju kiti pensijų fondo kreditoriai (ne pensijų programos dalyviai) neturi teisės nukreipti išieškojimo į pensijų programos turtą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

11 straipsnis. Pensijų fondų asociacijos

Pensijų fondai turi teisę jungtis į asociacijas įstatymų nustatyta tvarka.

TREČIASIS SKIRSNIS PENSIJŲ FONDŲ VALDYMAS

12 straipsnis. Pensijų fondo valdymas

1. Be apribojimų, nustatytų Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir kituose įstatymuose, pensijų fondo stebėtojų tarybos ir valdybos nariais negali būti pensijų fondo auditorius, kito pensijų fondo stebėtojų tarybos ar valdybos nariai, asmenys, susiję su pensijų fondo depozitoriumu ar valdymo įmone, taip pat asmenys, turintys neišnykusį arba nepanaikintą teistumą už

nusikaltimus nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams, finansų sistemai ar ekonomikai ir verslo tvarkai.

2. Vertybinių popierių komisija turi teisę įpareigoti pensijų fondo valdybą (stebėtojų tarybą, jei valdyba nesudaroma) sušaukti neeilinį visuotinį fondo akcininkų susirinkimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1427](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1672 (2003-04-24)

13 straipsnis. Pensijų fondo valdymo organų narių atsakomybė

Pensijų fondo stebėtojų tarybos, valdybos nariai, administracijos vadovas bei kiti administracijos darbuotojai, savo sprendimais, veiksmais ar neveikimu pažeidę įstatymus, pensijų fondo įstatus, pensijų programas ar pareigą veikti pensijų programų dalyvių labui, privalo atlyginti pensijų fondui žalą, atsiradusią dėl žalos pensijų programų dalyviams atlyginimo. Stebėtojų tarybos ir valdybos narių atsakomybė yra solidari. Narys, balsavęs prieš tokį nutarimą, atleidžiamas nuo pareigos atlyginti pensijų fondui žalą, jei posėdžio protokole yra įrašytas jo protestas. Nuo atsakomybės atleidžiamas ir susirinkime nedalyvavęs narys, jeigu jis per 7 dienas po to, kai sužinojo arba turėjo sužinoti apie tokį nutarimą, įteikė posėdžio pirmininkui raštišką protestą.

14 straipsnis. Veiklos kontrolė

1. Ūkiniams metams pasibaigus, pensijų fondų finansinė apskaita ir atskaitomybė turi būti patikrinta nepriklausomos audito įmonės.

2. Įstatų nustatyta tvarka pensijų fonde gali būti sudaromos pensijų fondo veiklos kontrolės komisijos.

3. Pensijų fondo sutarties su audito įmone sąlygos turi būti suderintos su Vertybinių popierių komisija. Sutarties sąlygos, nesuderintos su Vertybinių popierių komisija, negalioja.

4. Pensijų fondo auditas atliekamas pagal auditą ir auditorių darbą reglamentuojančius teisės aktus bei sutarties tarp pensijų fondo ir auditoriaus sąlygas.

5. Pensijų fondas privalo pateikti auditoriui jo reikalaujamus dokumentus.

6. Auditoriaus išvadoje taip pat turi būti pareikšta nuomonė apie pensijų fondo finansinį pajėgumą vykdyti pagal pensijų sutartis prisiimtus įsipareigojimus, taip pat turi būti nurodyti visi šio įstatymo ir kitų pensijų fondų veiklą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimai.

KETVIRTASIS SKIRSNIS PENSIJŲ PROGRAMOS IR JŲ DALYVIAI

15 straipsnis. Pensijų programa

1. Savo veiklą pensijų fondai grindžia pensijų programomis.

2. Pensijų programą (programas) tvirtina ir ją (jas) keičia pensijų fondo valdyba (stebėtojų taryba, jei valdyba nesudaroma) bei registruoja Vertybinių popierių komisijoje pastarosios nustatyta tvarka. Vertybinių popierių komisija priima sprendimą dėl pensijų programos ir jos pakeitimų registravimo tik iš anksto gavusi Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išvadą dėl pensijų programos (jos pakeitimų) tos ministerijos nustatyta tvarka.

3. Pensijų programoje turi būti nurodyta:

1) pensijų fondo pavadinimas, jo buveinė;

2) pensijų programos pavadinimas;

3) įstojimo į pensijų programą, išstojimo iš jos ir kitokio dalyvavimo pensijų programoje pasibaigimo sąlygos ir tvarka;

4) pensijų programos dalyvių teisės ir pareigos;

5) pensijų įmokų mokėtojų teisės ir pareigos;

6) pensijų fondo teisės ir pareigos;

7) pensijų įmokų mokėjimo būdai bei tvarka;

8) pensijų išmokų mokėjimo būdai ir jų pasirinkimo galimybės (iš jų – galimybė gauti pensijų išmoką derinant pensijų programoje numatytus mokėjimo būdus) bei pensijų išmokų mokėjimo tvarka (jei nuperkamas anuitetas – anuiteto įsigijimo tvarka); pensinis amžius teisei į papildomą pensiją įgyti;

9) pensijų įmokų ir į kitą pensijų programą pervedamų pensijų programos dalyviui priklausančių piniginių lėšų (kai dalyvis pereina į kitą pensijų programą) konvertavimo į apskaitos vienetų tvarka, taip pat apskaitos vienetų konvertavimo į pinigus ir pinigų išmokėjimo teisę juos gauti turintiems asmenims taisyklės;

10) pensijų programos investicijų strategija (pensijų programos turto investavimo tvarka ir sritys, rizikos valdymo principai bei būdai);

11) pensijų sąskaitų pensijų fonde atidarymo, tvarkymo ir uždarymo bei apskaitos vienetų tose sąskaitose apskaitos tvarka;

12) atsiskaitymo su pensijų fondu iš pensijų programos turto už pensijų fondo veiklą šaltiniai ir tvarka;

13) ataskaitų apie pensijų fondo veiklą ir pensijų sąskaitas šio įstatymo 40 straipsnio 5 bei 6 dalyse numatytais atvejais pateikimo pensijų programos dalyviams ir pensijų įmokų mokėtojams, taip pat kitų pensijų fondo pranešimų pateikimo pensijų programos dalyviams bei pensijų įmokų mokėtojams formos ir tvarka;

14) pensijų sutarčių sudarymo, keitimo ir nutraukimo sąlygos bei tvarka;

15) perėjimo į kitą pensijų programą tvarka bei laikotarpis, per kurį pensijų fondas turi pervesti pensijos sąskaitoje esančias lėšas į pensijų programos dalyvio nurodytą pensijos sąskaitą kitoje pensijų programoje, taip pat perėjimo iš kitos pensijų programos tvarka;

16) pensijų programos pakeitimo tvarka;

17) pensijų programos nutraukimo tvarka ir nutrauktos pensijų programos turto padalijimo taisyklės;

18) pensijų programos grynujų aktyvų vertinimo ir pensijų programos apskaitos vienetų vertės nustatymo taisyklės;

19) pensijų programos turto administravimo išlaidų padengimo šaltiniai ir tvarka;

20) atlyginimo pensijų fondo valdymo įmonei, jeigu jai perduodamas valdyti pensijų programos turtais, nustatymo tvarka;

21) kitos Vertybinių popierių komisijos nustatytos sąlygos ir duomenys.

4. Pensijų programos gali turėti ir kitų nuostatų, neprieštarujančių šiam įstatymui bei Vertybinių popierių komisijos nustatytiems reikalavimams.

5. Pensijų fondas privalo sudaryti galimybes visiems asmenims susipažinti su įregistruotomis pensijų programomis bei jų pakeitimais.

6. Pensijų fondas privalo raštu informuoti kiekvieną pensijų programos dalyvį ir pensijų įmokų mokėtoją apie pensijų programos pakeitimus ne mažiau kaip prieš 20 dienų iki pakeitimų įsigaliojimo. Pensijų programos ir jų pakeitimai įsigalioja praėjus 30 dienų nuo jų įregistravimo Vertybinių popierių komisijoje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

16 straipsnis. Pensijos sutartis

1. Pensijos sutartis yra sutartis tarp pensijų fondo ir įmokų mokėtojo (mokėtojų), pagal kurią pirmasis prisiima įsipareigojimus pensijų programų dalyviams pagal atitinkamą pensijų programą, o įmokų mokėtojas įsipareigoja mokėti pensijos įmokas. Prieš sudarant pensijų sutartį, visi asmenys, kurių naudai sutartis sudaroma, turi būti supažindinti su pensijų programa, kurios dalyviais jie taps įsigaliojus pensijos sutarčiai. Pensijų programa yra pensijos sutarties dalis.

2. Pensijos sutartis turi būti sudaroma rašytine forma.

3. Pensijos sutartis, sudaryta darbdavio ar kito asmens pensijų programos dalyvio naudai, gali būti individuali, sudaryta tarp pensijų fondo ir įmokų mokėtojo vieno programos dalyvio naudai, ir grupinė, sudaryta įmokų mokėtojo daugiau negu vieno programos dalyvio naudai. Darbdavys turi teisę sudaryti pensijos sutartį savo darbuotojų naudai.

4. Tuo atveju, kai įsipareigojimą mokėti pensijos įmokas prisiima darbdavys, darbuotojas turi teisę nurodyti pensijų fondą, su kuriuo darbdavys turi sudaryti pensijos sutartį jo naudai, jei kolektyvinė sutartis nenumato kitaip.

5. Pensijos sutartyje turi būti numatyta pensijų programos dalyvio teisė vienašališkai bet kuriuo metu nutraukti pensijos sutartį. Kitus pensijų sutarčių reikalavimus nustato Vertybinių popierių komisija. Pensijos sutarties sąlygos, prieštaraujančios Vertybinių popierių komisijos nustatytiems reikalavimams, negalioja.

6. Pensijų fondas neturi teisės nutraukti pensijos sutarties be pensijų programos dalyvio sutikimo, išskyrus šiame įstatyme numatytus atvejus. Pensijos sutarties, sudarytos pensijų programos dalyvio naudai, šalys savo susitarimu, taip pat pensijų įmokų mokėtojas, sudaręs pensijos sutartį pensijų programos dalyvio naudai, turi teisę nutraukti pensijos sutartį be pensijų programos dalyvio sutikimo, jeigu ko kita nenumato pensijos sutartis.

7. Pensijų fondas tvarko pensijų įmokų mokėtojų, sudariusių pensijų sutartis, pensijų programos dalyvių, kurių naudai tokios sutartys sudarytos, bei pensijų programos dalyvių, gaunančių pensijų išmokas, registrus. Registro duomenys yra konfidencialūs. Registras tvarkomas pagal kiekvieną pensijų programą. Registro tvarkymo taisyklės bei turinį nustato pensijų fondas. Šios taisyklės ir registro turinys turi būti patvirtinti pensijų fondo valdybos (stebėtojų tarybos, jeigu valdyba nesudaroma).

8. Įsigaliojus pensijos sutarčiai, pensijų fondas kiekvienam pensijų programos dalyviui atidaro asmeninę pensijos sąskaitą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

17 straipsnis. Pensijų programos dalyvis

Pensijų programos dalyviu tampa įsigaliojus pensijos sutarčiai. Pensijos sutartis įsigalioja nuo jos sudarymo ir pirmosios pensijos įmokos įmokėjimo, jeigu vėlesnė įsigaliojimo data nenumatyta pačioje sutartyje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

18 straipsnis. Pensijų programos dalyvio teisės

Pensijų programos dalyvis turi teisę:

- 1) gauti išmokas, kaip nustatyta šiame įstatyme, pensijų programoje ir pensijos sutartyje;
- 2) susipažinti su šio įstatymo 40 straipsnio 1 dalyje numatytais pensijų fondo ataskaitomis ir pensijų programos turto finansinėmis ataskaitomis, taip pat gauti informaciją apie pensijų fondo gautas pajamas iš pensijų programos turto, jeigu jis dalyvauja toje programoje;
- 3) gauti informaciją apie jo arba jo naudai įmokėtas pensijų įmokas ir tų įmokų konvertavimą į apskaitos vienetų bei apie savo pensijos sąskaitoje esančias sumas (į pensijos sąskaitą įrašytų apskaitos vienetų kiekį ir jų vertę);
- 4) raštu įspėjęs pensijų fondą, laikinai nutraukti pensijų įmokų mokėjimą (jeigu pensijų programos dalyvis moka pensijų įmokas savo naudai) bei atidėti pensijų išmokų mokėjimą;
- 5) testamentu palikti jam priklausančią pensijų programos turto dalį;
- 6) susipažinti pensijų fonde su dalyvio naudai sudaryta pensijos sutartimi;
- 7) kitas įstatymų, pensijų programos bei pensijos sutarties nustatytas teises.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

19 straipsnis. Pensijų programos dalyvio pareigos

1. Pensijų programos dalyvis privalo:

- 1) laikytis pensijų programos ir pensijos sutarties nuostatų;
- 2) neskleisti iš pensijų fondo gautos konfidencialios informacijos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

20 straipsnis. Dalyvavimo pensijų programoje pasibaigimas

1. Dalyvavimas pensijų programoje pasibaigia, kai pensijų fondas įvykdo savo įsipareigojimus pensijų programos dalyviui, kai šis išstoja iš pensijų programos, pereina į kitą pensijų programą arba miršta, taip pat kai nutraukiama pensijų programa. Pensijos sutarties, sudarytos pensijų programos dalyvio naudai, nutraukimas tos sutarties šalių susitarimu arba pensijų įmokų mokėtojo valia be pensijų programos dalyvio sutikimo (kai toks sutikimas nėra būtinas), nepereinant į kitą pensijų programą, taip pat sutarties nutraukimas teismo sprendimu bei tos sutarties pasibaigimas mirus pensijų įmokų mokėtojui – fiziniam asmeniui arba likvidavus pensijų įmokų mokėtoją – juridinį asmenį, nenutraukia asmens dalyvavimo pensijų programoje. Šiuo atveju asmuo, kurio naudai buvo sudaryta pensijos sutartis, išsaugo visas pensijų programos

dalyvio teises bei pareigas, numatytas toje programoje, ir pensijų įmokų mokėtojo teisės ir pareigos jam nepereina. Pastaruoju atveju pagal tą pačią pensijų programą gali būti sudaroma ir nauja pensijos sutartis, pagal kurią pensijų įmokų mokėtoju bus pensijų programos dalyvis arba kitas asmuo ir pensijų įmokos bus mokamos į anksčiau pensijų programos dalyvio vardu atidarytą pensijų sąskaitą.

2. Pensijos sutarties, sudarytos pensijų programos dalyvio naudai, nutraukimas šalių susitarimu sutikus pensijų programos dalyviui (kai toks sutikimas yra būtinas) arba pensijų fondo valia esant pensijų programos dalyvio sutikimui, arba pensijų įmokų mokėtojo valia gavus pensijų programos dalyvio sutikimą (kai dalyvio sutikimas turi būti gautas), taip pat pensijos sutarties, pagal kurią pensijų įmokų mokėtojas yra pensijų programos dalyvis, nutraukimas šalių susitarimu arba pensijų programos dalyvio valia bei pensijų programos dalyvio raštiškas pareiškimas pensijų fondui apie dalyvavimo toje programoje nutraukimą, kai pensijų programos dalyvio naudai sudarytos pensijos sutarties galiojimas prieš tai buvo jau pasibaigęs, visais nurodytais atvejais nepereinant į kitą pensijų programą, yra laikomi pensijų programos dalyvio išstojimu iš pensijų programos. Pensijų programoje gali būti numatytas draudimas išstoti iš pensijų programos iki pensinio amžiaus suėjimo arba numatant minimalų privalomą dalyvavimo pensijų programoje terminą, kuriam nepasibaigus asmuo neturi teisės išstoti iš pensijų programos.

3. Išstojančiam iš pensijų programos dalyviui turi būti išmokėta suma, gauta konvertavus jo pensijų sąskaitoje pažymėtus apskaitos vienetų į pinigines lėšas ir atskaičius 10 procentų nuo išimamos sumos, jeigu pensijų programoje nėra numatytas mažesnis mokestis. Šio mokesčio lėšos priskiriamos pensijų programos turtui ir laikomos atitinkamos pensijų programos turto investicijų pajamomis.

4. Pensijų fondas privalo kitą darbo dieną konvertuoti pensijų programos dalyvio pensijų sąskaitoje pažymėtus apskaitos vienetų į pinigines lėšas dienos prieš konvertavimo dieną apskaitos vienetų verte šiais pensijų programos dalyvio išstojimo iš programos atvejais, kai:

1) priima sprendimą nutraukti pensijos sutartį, sudarytą pensijų programos dalyvio naudai, savo valia esant pensijų programos dalyvio sutikimui, arba

2) nutraukia pensijos sutartį, sudarytą pensijų programos dalyvio naudai, pagal susitarimą su pensijų įmokų mokėtoju ir gauna pensijų programos dalyvio raštišką sutikimą dėl pensijos sutarties nutraukimo (kai toks sutikimas yra būtinas), arba

3) gauna pensijų įmokų mokėtojo, sudariusio pensijos sutartį pensijų programos dalyvio naudai, raštišką pranešimą apie pensijos sutarties nutraukimą ir pensijų programos dalyvio raštišką sutikimą dėl pensijos sutarties nutraukimo (kai dalyvio sutikimas turi būti gautas), arba

4) nutraukia pensijos sutartį, pagal kurią pensijų įmokų mokėtojas yra pensijų programos dalyvis, pagal susitarimą su pensijų programos dalyviu, arba

5) gauna pensijų programos dalyvio raštišką pranešimą apie pensijos sutarties nutraukimą pensijų programos dalyvio valia, arba

6) gauna pensijų programos dalyvio raštišką pareiškimą apie dalyvavimo toje programoje nutraukimą, kai pensijų programos dalyvio naudai sudarytos pensijos sutarties galiojimas prieš tai buvo jau pasibaigęs.

5. Pensijų fondui, pensijų fondo akcininkams, pensijos įmokų mokėtojui yra draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai riboti pensijų programos dalyvio teisę išstoti iš pensijų programos, išskyrus šio straipsnio 2 dalies antrajame sakinyje numatytą atvejį.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

21 straipsnis. Pensijų programos dalyvio perėjimas į kitą pensijų programą

1. Pensijos sutarties nutraukimas ir naujos pensijos sutarties sudarymas pagal kitą pensijų programą tame pačiame arba kitame pensijų fonde, taip pat pensijų programos dalyvio raštiškas pareiškimas pensijų fondui apie dalyvavimo toje programoje nutraukimą, kai pensijų programos dalyvio naudai sudarytos pensijos sutarties galiojimas prieš tai buvo jau pasibaigęs ir pensijos sutarties sudarymas pagal kitą pensijų programą tame pačiame arba kitame pensijų fonde laikomi pensijų programos dalyvio perėjimu į kitą pensijų programą. Šiuo atveju pensijos sutartį pagal kitą programą turi teisę sudaryti tiek pats pensijų programos dalyvis savo naudai, tiek kitas asmuo pensijų programos dalyvio naudai, jeigu dalyvis su tuo raštiškai sutinka.

2. Pensijų programos dalyvio perėjimas iš vienos pensijų programos į kitą turi vykti pagal sąlygas, numatytas pensijų programoje, iš kurios jis pereina, ir pensijų programoje, į kurią pereina pensijų programos dalyvis. Už pensijų programos dalyvio perėjimą į kitą pensijų programą gali būti imamas mokestis pensijų fondui, jeigu tai numatyta pensijų programoje. Užmokestis gali būti išskaitomas nuo pensijų programos dalyviui priklausančių piniginių lėšų, pervedamų į kitą pensijų programą, arba imamas kitais būdais, numatytais pensijų programoje. Pensijų programos dalyvis turi teisę bent vieną kartą per ūkinius metus pereiti į kitą pensijų programą padengiant tik pensijų fondo, iš kurio pereinama, išlaidas, susijusias su asmens perėjimu į kitą pensijų programą.

3. Pensijų fondui, kurio pensijų programos dalyvis pareiškia norą pereiti į kitą pensijų programą, pensijų fondo akcininkams ar įmokų mokėtojai draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai riboti šią pensijų programos dalyvio teisę.

4. Pensijų fondas, gavęs pensijų programos dalyvio raštišką prašymą pereiti į kitą pensijų programą arba jo raštišką sutikimą dėl perėjimo į kitą pensijų programą (jeigu pensijos sutartį pagal naują pensijų programą dalyvio naudai sudaro kitas asmuo), kitą darbo dieną konvertuoja pensijų programos dalyvio pensijų sąskaitoje pažymėtus apskaitos vienetų į pinigines lėšas dienos prieš konvertavimo dieną apskaitos vienetų verte.

5. Pensijų fondas, iš kurio pensijų programos dalyvis pereina į kito fondo pensijų programą, turi pervesti priimančiajam fondui sumą, gautą konvertavus pensijų programos dalyvio pensijų sąskaitoje pažymėtus apskaitos vienetų į pinigines lėšas, atėmus pensijų programoje numatytą užmokestį už perėjimą į kitą pensijų programą. Gauta suma, atėmus iš jos atitinkamus pensijų programoje, į kurią pereina dalyvis, numatytus mokesčius, konvertuojama į apskaitos vienetų priimančiajame pensijų fonde. Pinigai turi būti konvertuoti į apskaitos vienetų kitą darbo dieną po pinigų gavimo priimančiajame pensijų fonde dienos. Šiuo atveju pinigines lėšas konvertuojamos pinigų gavimo priimančiajame pensijų fonde dienos pensijų programos, į kurią pereina dalyvis, apskaitos vienetų verte. Pensijų fondas, iš kurio pensijų programos dalyvis pereina į kito fondo pensijų programą, pveda tam dalyviui priklausančias lėšas priimančiajam pensijų fondui tik po to, kai pensijų įmokų mokėtojas pagal pensijos sutartį, sudarytą su priimančiuoju fondu, pateikia tą sutartį pensijų fondui, iš kurio pereina pensijų programos dalyvis.

6. Jeigu pensijų programos dalyvis pereina į kitą to paties pensijų fondo pensijų programą, dalyviui priklausančios lėšos pervedamos į pensijų programą, į kurią pereina pensijų programos dalyvis, šio straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

22 straipsnis. Pensijų programos nutraukimas

1. Pensijų programa gali būti nutraukiama pensijų fondo valdybos (stebėtojų tarybos, jei valdyba nesudaroma) arba teismo sprendimu.

2. Pensijų programą pensijų fondo valdybos (stebėtojų tarybos, jei valdyba nesudaroma) sprendimu galima nutraukti, esant bent vienai iš šių priežasčių:

1) pensijų fondas yra įvykdęs visus įsipareigojimus visiems šios pensijų programos dalyviams;

2) šios pensijų programos dalyviai pereina į kitą pensijų programą, išstoja iš šios pensijų programos ir (arba) miršta;

3) likviduojamas ar reorganizuojamas pensijų fondas;

4) kitais atvejais, numatytais pensijų programoje.

3. Pensijų fondas be pensijų programos dalyvių sutikimo gali nutraukti pensijų programą tik šio straipsnio 4 dalyje numatytu atveju, taip pat tuo atveju, jeigu jis Vertybinių popierių komisijos nustatyta tvarka perdavė visą pensijų programos turtą ir pensijų įsipareigojimus pagal pensijų sutartis kitam pensijų fondui. Šiuo atveju įsipareigojimus perimantis pensijų fondas negali bloginti pensijų programos sąlygų ir perima visus įsipareigojimus pensijų programos dalyviams.

4. Jeigu pensijų fondas nutraukia pensijų programą Vertybinių popierių komisijos leidimu ir jos nustatyta tvarka dėl ketinimo likviduoti pensijų fondą visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu, pensijų programos dalyvių sutikimas programai nutraukti nereikalingas.

5. Jei pensijų programos dalyvis dėl pensijų programos nutraukimo per 6 mėnesius nuo sprendimo nutraukti pensijų programą priėmimo dienos pareiškia norą pereiti į kito pensijų fondo

pensijų programą, tai šis pensijų programos dalyvis į kitą pensijų programą turi būti perkeliamas nemokamai.

6. Apie sprendimą nutraukti pensijų programą pensijų fondas privalo informuoti pensijų programos dalyvius, įmokų mokėtojus, Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją bei Vertybinių popierių komisiją ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sprendimo nutraukti pensijų programą priėmimo dienos.

7. Jeigu pensijų programa nutraukiama ir neperkeliama į kitą pensijų fondą, nutrauktos pensijų programos turtas programos dalyviams padalijamas proporcingai jų pensijų sąskaitose pažymėtų apskaitos vienetų kiekiui pagal sprendimo nutraukti pensijų programą priėmimo dienos būklę arba pagal teismo sprendimo likviduoti bankrutavusį pensijų fondą priėmimo dienos būklę. Visas nutrauktos pensijų programos turtas turi būti realizuotas ir su pensijų programos dalyviais turi būti atsiskaityta pinigais, gautais iš to turto realizavimo. Nutrauktos pensijų programos turtas turi būti parduodamas per vertybinių popierių biržą ar aukcione pagal Vertybinių popierių komisijos nustatytas taisykles.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

PENKTASIS SKIRSNIS

PENSIJŲ ĮMOKOS, APSKAITOS VIENETAI IR PENSIJŲ IŠMOKOS

Pakeistas skirsnio pavadinimas:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

23 straipsnis. Pensijų įmokos

1. Pensijų įmokos mokamos tik piniginių lėšų forma.
2. Darbdaviai gali mokėti įmokas ar jų dalį savo darbuotojų naudai.
3. Įmokų mokėtojas, kuris kartu yra pensijų programos dalyvis, neatsako savo turtu už pensijos įmokų mokėjimo tvarkos pažeidimus.
4. Įmokų mokėjimo nutraukimas ar kiti mokėjimo pažeidimai negali būti pagrindas nutraukti pensijos sutartį ar apriboti pensijų programų dalyvių nuosavybės teisę į pensijų programos turtą.
5. Toje pačioje programoje vienu metu mokėti pensijos įmokas ir gauti pensijos išmokas to paties pensijų programos dalyvio vardu yra draudžiama.
6. Tais atvejais, kai pensijos įmokas moka ne pats pensijų programos dalyvis, tokios įmokos tampa pensijų programos dalyvio nuosavybe nuo į apskaitos vienetus konvertuotų pensijų įmokų sumų įrašymo į pensijos sąskaitą momento.
7. Jeigu įmokų mokėtojas, kuris nėra pensijų programos dalyvis, laiku nemoka sutartų įmokų, pensijų fondas privalo raštu informuoti apie tai pensijų programos dalyvį ne vėliau kaip per 7 dienas nuo pirmojo pažeidimo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

23⁽¹⁾ straipsnis. Apskaitos vienetai ir jų konvertavimas

1. Mokamos pensijų įmokos, taip pat lėšos, pervedamos į kitą pensijų programą, į kurią pereina pensijų programos dalyvis, turi būti konvertuojamos į apskaitos vienetus. Piniginės lėšos konvertuojamos į apskaitos vienetus kitą darbo dieną po piniginių lėšų gavimo pensijų fonde dienos. Pinigai turi būti konvertuoti į apskaitos vienetus pinigų gavimo pensijų fonde dienos atitinkamos pensijų programos apskaitos vienetų verte.
2. Kiekviena pensijų fondo pensijų programa turi turėti savo apskaitos vienetus. Kiekvienas pensijų programos apskaitos vienetas išreiškia proporcingą dalį tos pensijų programos grynuosiuose aktyvuose.
3. Apskaitos vienetai (jų dalys) nominaliosios vertės neturi. Apskaitos vieneto (jo dalies) vertė išreiškiama Lietuvos Respublikos valiuta – litais. Kiekvieno apskaitos vieneto vertė nustatoma padalijus pensijų programos grynujų aktyvų vertę iš bendro pensijų programos apskaitos vienetų skaičiaus. Bendra visų pensijų programos apskaitos vienetų vertė visada yra lygi tos pensijų programos grynujų aktyvų vertei. Apskaitos vieneto (jo dalių) vertė turi būti nustatoma centų tikslumu ir apvalinama iki sveiko centų skaičiaus pagal matematines apvalinimo taisykles.

4. Jeigu šiame bei kituose Lietuvos Respublikos įstatymuose numatytais atvejais iš pensijų programos dalyvio pensijų sąskaitos turi būti išmokamos lėšos, pensijų fondas, gavęs atitinkamą dokumentą (vykdomąjį dokumentą, sutartį, paveldėjimo teisės liudijimą ir pan.), kitą darbo dieną konvertuoja pensijų programos dalyvio pensijų sąskaitoje pažymėtus apskaitos vienetų į pinigus dienos prieš konvertavimo dieną apskaitos vienetų verte.

5. Šio straipsnio 4 dalyje nurodytos piniginės lėšos, gautos konvertavus apskaitos vienetų į pinigus, turi būti laikomos atskirai nuo pensijų programos turto ir išmokamos jų gavėjams pensijų programoje nustatytais terminais, jeigu įstatymuose nėra nustatyti kitokie terminai.

6. Apskaitos vienetai gali būti skaidomi į dalis ir pensijų programos dalyvio pensijų sąskaitoje esančių sumų vertė bei pensijų programos grynųjų aktyvų vertė gali būti išreiškiama apskaitos vienetų dalimis.

7. Pensijų įmokų ir į kitą pensijų programą pervedamų pensijų programos dalyviui priklausančių piniginių lėšų konvertavimo į apskaitos vienetų tvarka, taip pat apskaitos vienetų konvertavimo į pinigus ir pinigų išmokėjimo jų savininkams taisyklės nustatomos pensijų programoje. Konvertuojant pinigines lėšas į apskaitos vienetų, apskaitos vienetų skaičius gali būti išreiškiamas sveikosiomis ir trupmeninėmis dalimis pagal pensijų programoje numatytas taisykles. Vertybinių popierių komisija turi teisę nustatyti papildomus reikalavimus pensijų įmokų ir į kitą pensijų programą pervedamų pensijų programos dalyviui priklausančių piniginių lėšų konvertavimui į apskaitos vienetų bei apskaitos vienetų konvertavimui į pinigus.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

24 straipsnis. Pensijų išmokos

1. Teisė į pensijos išmokas įgyjama pensijų programos dalyviui sulaukus pensijų programoje nurodyto pensinio amžiaus, kuris negali būti daugiau nei 5 metais mažesnis nei pensinis amžius, nustatytas valstybinei socialinio draudimo senatvės pensijai gauti, išskyrus Vyriausybės numatytus atvejus.

2. Pensijų programos dalyvis, Valstybinės medicininės socialinės ekspertizės pripažintas I arba II grupės invalidu, įgyja teisę į pensijos išmokas nuo invalidumo pripažinimo dienos.

3. Pensijų programos dalyvis turi teisę atidėti pensijos išmokų mokėjimą. Kad šis mokėjimas būtų atidėtas, pensijų programos dalyvis turi pateikti raštišką prašymą pensijų fondui ne vėliau kaip prieš 3 mėnesius, iki sukaks pensijos sutartyje numatytas pensinis amžius. Pensijų programos dalyvis turi teisę bet kuriuo metu raštiškai atšaukti pensijos išmokų mokėjimo atidėjimą. Šiuo atveju pensijos išmokos turi būti pradėtos mokėti ne vėliau kaip po 2 mėnesių nuo raštiško prašymo atšaukti išmokų atidėjimą dienos.

4. Pensijos išmokos turi būti pradėdamos mokėti ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo dokumentų, patvirtinančių pensijų programos dalyvio teisę į pensijos išmokas, pateikimo pensijų fondui. Šių dokumentų sąrašą tvirtina Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

5. Iš pensijos sąskaitos negali būti daromos jokios kitos išmokos, nenumatytos šiame įstatyme.

25 straipsnis. Pensijų išmokų būdai ir mokėjimo tvarka

1. Pensijos išmokos pensijų programos dalyvio pasirinkimu gali būti mokamos šiais būdais:

1) vienkartinė išmoka;

2) reguliariai dalimis konvertuojant pensijų sąskaitoje pažymėtus apskaitos vienetų į pinigines lėšas, jeigu toks pensijos išmokos mokėjimo būdas yra numatytas pensijų programoje;

3) nuperkant pensijų anuitetą draudimo bendrovėje, vykdančioje gyvybės draudimą.

2. Tuo atveju, kai pensijų programos dalyvis neturi teisės gauti pensijos iš valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto arba pensijos iš valstybės biudžeto, vienkartinė išmoka iš pensijos sąskaitos gali būti mokama tik po to, kai gyvybės draudimą vykdančioje įmonėje pensijų programos dalyvio vardu yra nupirkamas anuitetas, kurio dydis turi būti ne mažesnis nei valstybinio socialinio draudimo bazinė pensija.

3. Pensijos išmokų būdą, likus ne mažiau kaip 3 mėnesiams iki išmokų mokėjimo pradžios, pasirenka pensijų programos dalyvis.

4. Pensijų išmokos mokamos konvertuojant pensijų programos dalyvio pensijų sąskaitoje pažymėtus apskaitos vienetų į pinigus dienos prieš pensijų išmokų mokėjimo dieną apskaitos vienetų verte.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

26 straipsnis. Pensijų anuitetai

1. Pensijos anuitetas perkamas pensijų programos dalyvio pasirinktoje draudimo įmonėje, vykdančioje gyvybės draudimą, už jo pensijos sąskaitoje sukauptas sumas.

2. Pensijos anuitetas įgyjamas pensijų programos dalyviui pasirašius draudimo sutartį su pensijų anuitetų mokėtoju. Pensijų anuitetų mokėtoju gali būti tik gyvybės draudimą vykdanči draudimo įmonė.

3. Pensijų anuitetų mokėtojų veiklą įstatymų nustatyta tvarka prižiūri Valstybinė draudimo priežiūros tarnyba prie Finansų ministerijos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

ŠEŠTASIS SKIRSNIS PENSIJŲ FONDO FINANSAI

27 straipsnis. Nuosavas kapitalas

1. Pensijų fondo nuosavo kapitalo sudėtį nustato Akcinių bendrovių įstatymas.

2. Nei pensijų fondo nuosavas kapitalas, nei įstatinis kapitalas negali būti mažesni kaip 4 mln. litų.

3. Ne mažiau kaip 4 mln. litų pensijų fondo nuosavas kapitalas turi būti investuotas į diversifikuotą investicijų portfelį, kuriam taikomi tie patys reikalavimai kaip ir pensijų turtui, nustatyti šio įstatymo 2 ir 35 straipsniuose. Likusia nuosavo kapitalo dalimi pensijų fondas disponuoja savo nuožiūra įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

28 straipsnis. Įstatinis kapitalas

1. Pensijų fondo įstatinį kapitalą sudaro fondo įstatuose nurodytas visiškai apmokėtas ir įstatymų nustatyta tvarka įregistruotas kapitalas. Registruojamas tik visiškai apmokėtas įstatinis kapitalas, išskyrus atvejį, kai verstis pensijų fondo veikla ketina nauja bendrovė.

2. Turtiniai įnašai negali sudaryti daugiau kaip 20 procentų pensijų fondo įstatinio kapitalo. Turtiniu įnašu gali būti tik nekilnojamasis turtas, būtinas tiesioginei pensijų fondo veiklai.

3. Įstatinis kapitalas negali būti apmokėtas pinigais, kuriais yra užtikrintas prievolių įvykdymas tretiesiems asmenims.

4. Pensijų fondas neturi teisės mažinti įstatinio kapitalo, išskyrus mažinimą dėl patirto nuostolio.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

29 straipsnis. Skolintas kapitalas

Pensijų fondas negali turėti kitokio skolinto kapitalo, išskyrus trumpalaikes paskolas likvidumui palaikyti. Šių paskolų dydžio apribojimai yra nustatyti 6 straipsnio 2 dalies 2 punkte.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

30 straipsnis. Pensijų fondo pajamos iš pensijų programos turto

Pensijų fondui už jo veiklą iš pensijų programos turto atsiskaitoma ir pensijų programos turto administravimo išlaidos padengiamos pensijų programoje nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

31 straipsnis. Pensijų fondo rezervai

1. Pensijų fondo rezervai formuojami ir naudojami Akcinių bendrovių įstatymo nustatyta tvarka.

2. Tuo atveju, jei pensijų fondas prisiima išipareigojimus garantuoti pensijų programų dalyviams tam tikrą pajamingumą, iš pensijų fondo nuosavų lėšų turi būti formuojamas garantijų rezervas. Šio rezervo formavimo, investavimo ir naudojimo tvarka turi būti suderinta su Vertybinių popierių komisija.

3. Pensijų fondo pelnas negali būti išmokėtas dividendais ir tantjemomis, jeigu po visuotinio akcininkų susirinkimo atitinkamo sprendimo įgyvendinimo nuosavas kapitalas taptų mažesnis nei šiame įstatyme nustatytas minimalus dydis.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, *Žin.*, 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

32 straipsnis. Pensijų programos turtas

1. Kiekvienos pensijų programos turtas, iš to skaičiaus ir gautos investicijų pajamos (sąnaudos), įtraukiamas į apskaitą atskirai nuo pensijų fondo nuosavo turto.

2. Kiekvienos pensijų programos gryniesi aktyvai turi būti vertinami tam, kad galima būtų nustatyti pensijų programos apskaitos vienetų vertę.

3. Pensijų programos gryniesi aktyvai turi būti vertinami ir pensijų programos apskaitos vienetų vertė turi būti nustatoma kiekvieną darbo dieną pensijų programoje nustatyta tvarka. Pensijų programos turtą sudarantis nekilnojamasis turtas turi būti vertinamas turtą ar verslą vertinančios įmonės Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nustatyta tvarka ne rečiau kaip vieną kartą per pensijų fondo ūkinius metus. Vertybinių popierių komisija turi teisę nustatyti kitus pensijų programos grynųjų aktyvų vertinimo ir pensijų programos apskaitos vienetų vertės nustatymo reikalavimus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, *Žin.*, 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

33 straipsnis. Pensijų sąskaitos

1. Pensijų fondas privalo kiekvienam pensijų programos dalyviui atidaryti pensijų sąskaitą. Kiekvienam pensijų programos dalyviui atidaroma tik viena pensijų sąskaita. Informacija apie pensijų sąskaitas yra konfidenciali.

2. Pensijų sąskaitos atidaromos, tvarkomos ir uždaromos bei apskaitos vienetai įtraukiami į tas sąskaitas pensijų programoje nustatyta tvarka. Vertybinių popierių komisija turi teisę nustatyti pensijų sąskaitų atidarymo, tvarkymo ir uždarymo bei apskaitos vienetų apskaitos tvarkymo reikalavimus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, *Žin.*, 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

34 straipsnis. Pensijų programos turto nuosavybės teisė

1. Pensijų programos turtas bendrosios dalinės nuosavybės teise priklauso pensijų fondo pensijų programos dalyviams. Pensijų programos dalyvio dalis pensijų programos turte nustatoma padalijus jo pensijų sąskaitoje pažymėtų apskaitos vienetų skaičių iš bendro tos programos apskaitos vienetų skaičiaus. Pasikeitus pensijų programos apskaitos vienetų skaičiui, atitinkamai keičiasi ir pensijų programos dalyvio dalis bendrame turte.

2. Po pensijų programos dalyvio mirties jam priklausantis turtas paveldimas pagal įstatymus. Pensijų fondas, gavęs paveldėjimo teisės liudijimą, kitą darbo dieną konvertuoja pensijų programos dalyvio pensijų sąskaitoje pažymėtus apskaitos vienetus į pinigus dienos prieš konvertavimo dieną apskaitos vienetų verte. Pinigų suma, gauta konvertavus apskaitos vienetus į pinigines lėšas, išmokama paveldėtojams įstatymų nustatyta tvarka.

3. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka taikoma ir tuo atveju, kai paveldima mirusiam pensijų programos dalyvio sutuoktiniui priklausanti dalyvio pensijų sąskaitoje esanti turto dalis, jeigu ta turto dalis buvo bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė. Jeigu mirusiam pensijų programos dalyvio sutuoktiniui priklausančią pensijų programos dalyvio pensijų sąskaitoje esančio turto dalį (kai pensijų sąskaitoje įrašytas turtas buvo bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė) paveldi pensijų programos dalyvis, paveldimai pensijų sąskaitoje įrašytai turto daliai tenkantys

apskaitos vienetai nekonvertuojami į pinigus, jeigu ko kita raštiškai nereikalauja pensijų programos dalyvis.

4. Pensijų programos turtas investuojamas (reinvestuojamas), pensijų programos turto suteikiamos teisės įgyvendinamos, kiti su turto investavimu (reinvestavimu) susiję teisiniai veiksmai bei šio turto teisinė registracija atliekami, taip pat pensijų programos turtą sudarančių vertybinių popierių ir pinigų sąskaitos atidaromos pensijų fondo vardu, kartu nurodant atitinkamos pensijų programos pavadinimą ir jos registravimo Vertybinių popierių komisijoje numerį. Šios dalies nuostatos dėl pensijų programos turto teisinės registracijos ir pensijų programos turtą sudarančių vertybinių popierių bei pinigų sąskaitų atidarymo taikomos taip pat pensijų programų turto valdymo perdavimo valdymo įmonei atveju.

5. Pensijų fondas ar valdymo įmonė neatsako pensijų programos turtu pagal įsipareigojimus tretiesiems asmenims. Į pensijų programos turtą negali būti nukreipiamas išieškojimas pagal pensijų fondo ar valdymo įmonės reikalavimus.

6. Su pensijų programos dalyviui priklausančiu pensijų programos turtu gali būti sudaromi tik šiame įstatyme numatyti sandoriai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

SEPTINTASIS SKIRSNIS

PENSIJŲ LĖŠŲ INVESTAVIMAS, REINVESTAVIMAS, VALDYMAS IR SAUGOJIMAS

35 straipsnis. Pensijų lėšų investavimas

1. Kiekvienos pensijų programos lėšos investuojamos ar reinvestuojamos į diversifikuotą investicijų portfelį. Šį portfelį sudaro vertybiniai popieriai, nekilnojamasis turtas bei komercinių bankų indėliai, bankų išleisti depozitų sertifikatai.

2. Vertybiniai popieriai, į kuriuos gali būti investuojama, yra:

1) Lietuvos Respublikos Vyriausybės (vietos savivaldos institucijos) išleisti ar garantuoti vertybiniai popieriai;

2) vertybiniai popieriai, įtraukti į Lietuvos Respublikos veikiančių vertybinių popierių biržų oficialųjį prekybos sąrašą;

3) naujai išleidžiami vertybiniai popieriai, jeigu jų emisijos sąlygose yra numatytas emitento įsipareigojimas pateikti prašymą dėl įtraukimo į oficialųjį prekybos sąrašą ir yra garantijos, kad išleidžiami vertybiniai popieriai bus įrašyti į šį sąrašą per vienerius metus nuo išleidimo;

4) Vertybinių popierių komisijos likvidžiais pripažinti vertybiniai popieriai.

3. Vertybinių popierių komisija gali nustatyti apribojimus pensijų turto investicijoms į komercinių bankų depozitus bei investicijoms į šio straipsnio 2 dalyje nurodytus vertybinius popierius.

4. Pensijų lėšas draudžiama investuoti į:

1) pensijų fondų išleistus vertybinius popierius;

2) valdymo įmonės, su kuria pensijų fondas yra sudaręs turto valdymo sutartį, išleistus vertybinius popierius;

3) įmonių ar kitų organizacijų, susijusių su valdymo įmone, išleistus vertybinius popierius;

4) išvestinius finansinius instrumentus, išskyrus, kai yra naudojami Vertybinių popierių komisijos pripažinti išvestiniai finansiniai instrumentai tik rizikai valdyti.

5. Bendra investicijų į vertybinius popierius, išleistus su pensijų fondu (jį kontroliuojančiais asmenimis) susijusių asmenų, suma negali viršyti 25 procentų pensijų programos turto vertės.

6. Pensijų programos dalyvių lėšos turi būti investuojamas pagal pensijų programoje ir sutartyje tarp pensijų fondo ir valdymo įmonės numatytą investavimo strategiją.

7. Į nekilnojamąjį turtą gali būti investuota ne daugiau kaip 20 procentų pensijų programos lėšų.

8. Pensijų fondui draudžiama naudoti išvestinius finansinius instrumentus spekuliaciniais tikslais ar naudoti Vertybinių popierių komisijos nepripažintus išvestinius finansinius instrumentus. Pensijų fondas turi teisę naudoti išvestinius finansinius instrumentus tik tuo atveju,

jeigu jo įstatuose ir pensijų programoje yra nurodyta, kokiais išvestiniais instrumentais ir kokiais tikslais ketina naudotis pensijų fondas. Kiekvienas išvestinis finansinis instrumentas turi būti pagrįstas konkrečiu investiciniu sandoriu (investicine pozicija). Toks sandoris ir jo rizikos valdymui naudojamas išvestinis finansinis instrumentas turi būti nurodytas pensijų fondo ataskaitose.

36 straipsnis. Pensijų turto valdymas

1. Ne mažiau kaip du pensijų fondo, neperduodančio valdymo įmonei valdyti pensijų turto, vadovai ar administracijos darbuotojai privalo turėti Vertybinių popierių komisijos pripažintą kvalifikacijos sertifikatą. Apie sertifikatus turinčių darbuotojų pasikeitimus Vertybinių popierių komisija turi būti informuota per 5 dienas.

2. Pensijų turto valdymo sutartyje turi būti nuostatos, nurodytos Investicinių bendrovių įstatymo III skirsnyje. Turto valdymo sutartį turi patvirtinti pensijų fondo akcininkų susirinkimas. Sutartis fondo stebėtojų tarybos (valdybos) sprendimu gali būti nutraukta pirma laiko. Valdymo įmonė negali būti pakeista be Vertybinių popierių komisijos sutikimo.

3. Valdymo įmonė įstatymų nustatyta tvarka atsako už nuostolių ar žalos, padarytų dėl jos kaltės pensijų fondui ar pensijų programų dalyviams, atlyginimą. Turto valdymo sutarties nutraukimas pirma laiko neatleidžia valdymo įmonės nuo pensijų fondui ar pensijų programos dalyviams padarytų nuostolių ar žalos atlyginimo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

37 straipsnis. Pareiga perduoti saugoti pensijų turtą depozitoriumui

1. Pensijų fondas pensijų turtą sudarančias pinigines lėšas ir vertybinius popierius privalo saugoti pasirinktame depozitoriume. Depozitoriumas veikia pagal Investicinių bendrovių įstatymo IV skirsnio nuostatas, jei šis įstatymas nenumato ko kita. Vertybinių popierių komisija gali nustatyti papildomų reikalavimų depozitoriumui, kuriame laikomas pensijų turtas. Depozitoriumu negali būti pats pensijų fondas ar valdymo įmonė, o depozitoriumas, kuriame saugomas pensijų fondo turtas, negali būti to pensijų fondo akcininku ar jo valdymo įmonės akcininku.

2. Sutartį su depozitoriumu sudaro, keičia bei nutraukia pensijų fondo stebėtojų taryba arba valdyba, jeigu stebėtojų taryba nesudaroma. Pensijų fondas negali turėti daugiau kaip vieno vertybinių popierių ir piniginių lėšų depozitoriumo. Pensijų fondas turi teisę nutraukti pensijų turtą sudarančių piniginių lėšų ir vertybinių popierių saugojimo sutartį su depozitoriumu pirma laiko, jeigu pensijų programa perkeliama į kitą pensijų fondą, taip pat kitais įstatyme ar sutartyje numatytais atvejais. Depozitoriumas negali būti pakeistas be Vertybinių popierių komisijos sutikimo.

3. Kiekvienos pensijų programos turtą depozitoriumas privalo įtraukti į apskaitą atskirai.

4. Depozitoriumas privalo sudaryti su pensijų fondu sutartį, kurioje būtų numatyta atsiskaitymo už jo paslaugas tvarka ir įkainiai.

5. Depozitoriumas privalo pateikti visą reikalingą informaciją, susijusią su jam patikėto turto apskaita atliekant pensijų fondo nepriklausomą auditą, taip pat saugomų dokumentų, susijusių su turto valdymu ir reikalingų atliekant pensijų fondo auditą, nuorašus.

6. Depozitoriumas kontroliuoja, kaip pensijų fondo ar valdymo įmonės (jeigu jai perduodamas valdyti pensijų turtas) vykdomos operacijos su vertybiniais popieriais atitinka šiame įstatyme, pensijų fondo įstatuose ir pensijų programose nustatytus reikalavimus.

7. Depozitoriumas įstatymų nustatyta tvarka atsako už nuostolių ar žalos, padarytų dėl jo kaltės pensijų programų dalyviams ir pensijų fondui, atlyginimą. Depozitoriumas neatsako už pensijų fondo prisiimtus įsipareigojimus pensijų programos dalyviams.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

AŠTUNTASIS SKIRSNIS PENSIJŲ PROGRAMŲ DALYVIŲ INTERESŲ APSAUGA

38 straipsnis. Pareiga veikti dėl pensijų programų dalyvių interesų

1. Pensijų fondas, valdymo įmonė ir depozitoriumas privalo veikti dėl pensijų programų dalyvių interesų, savo veiklą organizuoti pagal galiojančius įstatymus, pensijų fondo įstatus ir kitus teisės aktus bei užtikrinti, kad jų veikla nepažeistų pensijų fondo akcininkų bei pensijų programos dalyvių turtinių teisių bei interesų. Pensijų fondas, valdymo įmonė bei depozitoriumas negali sudaryti jokio sandorio, kuris pažeistų pensijų fondo akcininkų ir jo pensijų programų dalyvių teises bei teisėtus interesus.

2. Asmenims, susijusiems su pensijų fondu, valdymo įmone ir depozitoriumu, taikomi tie patys draudimai kaip ir Investicinių bendrovių įstatyme.

3. Pensijų fondo valdyba, stebėtojų taryba, administracija, valdymo įmonė bei depozitoriumas visiškai atsako už žalą, padarytą dėl šio straipsnio 1 dalyje numatytų pareigų neatlikimo.

4. Nustačius, kad pensijų fondo vadovas sudarė sandorį, iš kurio jis ar su juo susiję asmenys gauna naudą pensijų fondo ar jo programų dalyvių sąskaita, arba neteisėtais veiksmais padaro jiems žalą, pensijų fondo akcininkai bei pensijų programų dalyviai turi teisę per teismą išreikalaus, kad pensijų fondo vadovas perduotų pensijų fondui iš šio sandorio kilusias teises ir pareigas ar atlygintų dėl šio sandorio patirtą žalą.

5. Jei pensijų fondas pažeidžia diversifikuoto investicijų portfelio reikalavimus, investuodamas pensijų turtą, dėl įstatymuose ir kituose teisės aktuose numatytos pirmumo teisės įsigyti naujai išleidžiamus vertybinius popierius ar dėl kitų nuo jo nepriklausančių priežasčių, jis privalo ne vėliau kaip per 3 mėnesius parduoti atitinkamą dalį vertybinių popierių, dėl kurių buvo pažeisti diversifikuoto investicijų portfelio reikalavimai.

6. Asmuo, dirbantis pensijų fonde ar esantis pensijų fondo vadovu, neturi teisės dirbti šio pensijų fondo depozitoriume ar valdymo įmonėje, taip pat būti šio pensijų fondo depozitoriumo ar valdymo įmonės vadovu.

7. Asmuo, dirbantis pensijų fondo depozitoriume ar esantis depozitoriumo vadovu, neturi teisės dirbti pensijų fondo, kurio turtą saugo šis depozitoriumas, valdymo įmonėje arba būti šios valdymo įmonės vadovu.

8. Depozitoriume, kuriame pensijų fondas saugo vertybinius popierius ar pinigus, vadovais negali būti su pensijų fondu susiję asmenys.

39 straipsnis. Apskaita ir atskaitomybė

1. Pensijų fondo nuosavo turto ir pensijų programų turto finansinės apskaitos ir atskaitomybės tvarką nustato Finansų ministerija.

2. Valdymo įmonė ir depozitoriumas, su kuriais pensijų fondas turi sudaręs pensijų turto valdymo ir pensijų turto saugojimo sutartis, privalo pensijų fondui pateikti visus dokumentus, reikalingus finansinei atskaitomybei sudaryti. Tokių dokumentų sąrašą ir jų pateikimo tvarką nustato Vertybinių popierių komisija.

3. Pensijų fondas privalo tvarkyti kiekvienos pensijų programos turto apskaitą atskirai.

4. Pensijų fondo valdymo įmonė ir depozitoriumas privalo atskirti nuo savo turto ir atskirai identifikuoti perduotą jiems valdyti (saugoti) kiekvienos pensijų programos turtą bei nuosavą pensijų fondo turtą.

5. Pensijų fondas per 4 mėnesius nuo ūkinių metų pabaigos privalo pateikti Vertybinių popierių komisijai ir viešai paskelbti nepriklausomo auditoriaus patikrintas finansines ataskaitas. Pensijų fondo metų atskaitoje turi būti nepriklausomo auditoriaus išvada apie pensijų fondo apskaitos patikimumą, taip pat ar ši apskaita atitinka nustatytas taisykles. Vertybinių popierių komisijos reikalavimu auditoriai privalo jai pateikti visą audito ataskaitą ir paaiškinimus dėl pensijų fondo finansinės atskaitomybės.

6. Valdymo įmonės ir depozitoriumai Vertybinių popierių komisijai privalo pateikti atskaitas, kurių turinį, formą ir pateikimo tvarką bei periodiškumą nustato Vertybinių popierių komisija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

40 straipsnis. Pensijų programos dalyvių informavimas

1. Pensijų fondas privalo viešai skelbti ir pateikti Vertybinių popierių komisijai jos nustatyta tvarka savo veiklos ir finansinės būklės ataskaitas:

1) kiekvienų ūkinių metų ataskaitas – ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo ataskaitinių ūkinių metų pabaigos;

2) pusmečių ataskaitas už pirmuosius 6 ūkinių metų mėnesius – ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo ataskaitinio pusmečio pabaigos;

3) kitas Vertybinių popierių komisijos taisyklėse numatytas ataskaitas.

2. Vertybinių popierių komisijos reikalavimu pensijų fondai privalo sudaryti jos nurodyto laikotarpio finansines ataskaitas ir pateikti jas Vertybinių popierių komisijai pastarosios nustatyta tvarka.

3. Kartu su finansine atskaitomybe metų ataskaitoje turi būti pateikta auditoriaus išvada.

4. Ataskaitų turinio reikalavimus, paskelbimo būdus ir tvarką nustato Vertybinių popierių komisija.

5. Pensijų fondas privalo ne rečiau kaip kasmet pagal pensijų programoje nustatytą tvarką raštu pranešti kiekvienam pensijų programos dalyviui jo pensijų sąskaitoje įrašyto turto dydį (į pensijų sąskaitą įrašytų apskaitos vienetų kiekį ir jų vertę) ir audito rezultatus.

6. Šio straipsnio 1 dalyje numatytų pensijų fondų ataskaitų, taip pat pensijų programos turto finansinių ataskaitų nuorašai turi būti pateikti pensijų programos dalyviams ir pensijų įmokų mokėtojams šių reikalavimų, jeigu nurodyti asmenys yra tų pensijų programų dalyviai arba (ir) pensijų įmokų mokėtojai. Nuorašų kaina negali būti didesnė nei išlaidos jiems pagaminti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, *Žin.*, 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

41 straipsnis. Valstybinė pensijų fondų veiklos priežiūra

1. Valstybinę pensijų fondų veiklos priežiūrą atlieka Vertybinių popierių komisija. Įgyvendindama šį įstatymą, Vertybinių popierių komisija turi teisę priimti jos kompetencijai priskirtus teisės aktus.

2. Vertybinių popierių komisija, išduodama leidimus pensijų fondų veiklai ir atlikdama jų veiklos priežiūrą, atlieka šias funkcijas:

1) rengia, tvirtina, keičia ir pripažįsta negaliojančiomis taisykles, reglamentuojančias leidimų pensijų fondų, valdymo įmonių, depozitoriumų veiklai išdavimą ir panaikinimą, pensijų fondų steigimą, veiklą, reorganizavimą ir likvidavimą;

2) teikia oficialius išaiškinimus ir rekomendacijas pensijų fondų veiklos klausimais;

3) išduoda ir atšaukia leidimus pensijų fondų veiklai bei šių fondų valdymo įmonėms ir apriboja šių ūkio subjektų veiklą;

4) stebi, analizuoja, tikrina bei kitaip prižiūri pensijų fondų, pensijų fondų valdymo organų veiklą;

5) taiko Administracinių teisės pažeidimų kodekse nustatytas sankcijas pensijų fondų, valdymo įmonių, depozitoriumų vadovams, taip pat šių įmonių auditoriams už šio įstatymo ir kitų teisės aktų pažeidimus;

6) taiko šio bei kitų įstatymų numatytas sankcijas asmenims, pažeidusiems šį įstatymą, taip pat Vertybinių popierių komisijos patvirtintas taisykles ar instrukcijas;

7) organizuoja ir atlieka pensijų fondų, valdymo įmonių bei depozitoriumų patikrinimus;

8) atlieka kitas šiame įstatyme nustatytas funkcijas.

3. Atlikdami patikrinimą, Vertybinių popierių komisijos darbuotojai turi teisę:

1) gauti paaiškinimus iš asmenų, susijusių su tiriamais pažeidimais;

2) laikinai (iki 30 dienų) paimti tikrinamų pensijų fondų, jų valdymo įmonių bei depozitoriumų dokumentus, kuriuos galima panaudoti kaip pažeidimo įrodymus, palikdami motyvuotą sprendimą dėl dokumentų paėmimo bei paimtų dokumentų apyrašą;

3) išreikalauti padaryti apskaitos dokumentų, sutarčių bei kitų dokumentų, kuriuos Vertybinių popierių komisija laiko svarbiais tyrimui, nuorašus;

4) pateikę tarnybinį pažymėjimą bei Vertybinių popierių komisijos ar jos pirmininko motyvuotą sprendimą, laisvai įeiti į pensijų fondų, jų valdymo įmonių, depozitoriumų patalpas, tikrinti apskaitos knygas, dokumentus ir kitus patikrinimui reikalingus informacijos šaltinius;

5) pateikę Vertybinių popierių komisijos ar jos pirmininko motyvuotą sprendimą, gauti iš banko įstaigų duomenis, pažymas ir dokumentų nuorašus apie finansines operacijas, susijusias su tikrinamuoju objektu.

4. Vertybinių popierių komisija turi teisę kreiptis į teismą su pareiškimu, kad būtų apgintos pensijų programos dalyvių ar pensijų įmokų mokėtojų teisės bei įstatymų saugomi interesai.

5. Vertybinių popierių komisija turi teisę apskūsti teismui asmenų veiksmus, trukdančius įgyvendinti Vertybinių popierių komisijai suteiktas teises, numatytas šio straipsnio 3 dalyje, reikalingas teisės pažeidimų tyrimams atlikti. Šias bylas nagrinėja Vilniaus apygardos teismas. Teismas, gavęs Vertybinių popierių komisijos prašymą, privalo ne vėliau kaip per 24 valandas jį išnagrinėti ir atsižvelgdamas į Vertybinių popierių komisijos reikalavimo teisėtumą priimti sprendimą, įpareigojantį asmenį atlikti šios komisijos reikalaujamus veiksmus, susilaikyti nuo veiksmų, trukdančių atlikti tyrimą, arba netenkinti Vertybinių popierių komisijos prašymo. Už Vertybinių popierių komisijos pareiškimo pateikimą žyminis mokestis neimamas. Jeigu nurodytos bylos nagrinėjimo terminas pasibaigia švenčių ar poilsio dieną, jis pradedamas skaičiuoti pirmą po poilsio ar švenčių dienos darbo dieną. Priėmus pareiškimą, jo nuorašas suinteresuotam asmeniui nesiunčiamas ir reikalavimas pateikti teismui atsiliėpimus dėl pareiškimo neteikiamas. Apie bylos nagrinėjimą pranešama pareiškėjui. Šis pranešimas gali būti pateikiamas žodžiu. Šalims, tretiesiems asmenims, jų atstovams, suinteresuotiems asmenims dalyvauti nagrinėjant bylą nebūtina ir šaukimai į teismo posėdį šiems asmenims nesiunčiami. Šioje byloje priimtas Vilniaus apygardos teismo sprendimas apeliacine tvarka neskundžiamas ir įsiteisėja nuo jo priėmimo momento.

6. Vertybinių popierių komisijos nurodymai pensijų fondams, valdymo įmonėms, depozitoriumams ar jų vadovams dėl įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimų pašalinimo yra privalomi.

7. Vertybinių popierių komisijos darbuotojai privalo saugoti komercines paslaptis, kurias jie sužinojo atlikdami pareigas. Už gautos informacijos panaudojimą ne pagal paskirtį arba kitus neteisėtus veiksmus šie darbuotojai atsako pagal įstatymus.

8. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija prižiūri, ar pensijų programos atitinka šio įstatymo reikalavimus.

9. Šiame įstatyme numatytos priežiūros institucijos gali reikalauti vykdyti jų pavedimus, turi teisę tikrinti, kontroliuoti ar atlikti tyrimus, kad išaiškintų, kaip pensijų fondai, valdymo įmonės ar depozitoriumai laikosi šio įstatymo ir su juo susijusių kitų teisės aktų bei taisyklių.

10. Vertybinių popierių komisija turi teisę Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo nustatyta tvarka gauti duomenis apie asmenis, kurie yra arba ruošiasi tapti pensijų fondų, valdymo įmonių ar depozitoriumų vadovais, siekdama įsitikinti, jog šie asmenys yra nepriekaištingos reputacijos ir turi teisę eiti tokias pareigas.

11. Pensijų fondai šiame įstatyme numatytų priežiūros institucijų sprendimus gali apskūsti teismui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, *Žin.*, 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

DEVINTASIS SKIRSNIS

ATSAKOMYBĖ UŽ ĮSTATYMO PAŽEIDIMUS

42 straipsnis. Įstatymo pažeidimo pasekmės

1. Ūkio subjektai, pažeidę šį įstatymą ar kitus teisės aktus, reglamentuojančius pensijų fondo veiklą, privalo:

1) vykdyti Vertybinių popierių komisijos nurodymus nutraukti veiksmus, atkurti ankstesnę padėtį, nutraukti arba pakeisti sutartis, atlikti kitus įpareigojimus;

2) atlyginti padarytą žalą;

3) vykdyti Vertybinių popierių komisijos sprendimus ir nutarimus skirti sankcijas.

2. Vertybinių popierių komisija turi teisę skirti pinigines baudas:

1) ūkio subjektams, veikiantiems kaip pensijų fondai be 5 straipsnio 1 dalyje numatyto leidimo - iki dvigubo neteisėtai gautų pajamų dydžio;

2) ūkio subjektams, veikiantiems kaip pensijų fondo valdymo įmonė be 7 straipsnio 1 dalyje numatyto leidimo - iki dvigubo neteisėtai gautų pajamų dydžio;

3) pensijų fondams, kurie sudaro pensijų sutartis pagal pensijų programas, neįregistruotas Vertybinių popierių komisijoje - iki 100 000 litų;

4) pensijų fondams ir valdymo įmonėms, pažeidžiantiems šiame įstatyme nustatytą pensijų turto investavimo tvarką, kai dėl to sudaroma grėsmė pensijų programos dalyvių turtiniams interesams, – iki 300 000 litų.

3. Šio straipsnio 2 dalyje numatytų piniginių baudų taikymas ūkio subjektams neatleidžia jų vadovų nuo įstatymų numatytos civilinės, administracinės ir baudžiamosios atsakomybės.

4. Vertybinių popierių komisijos sprendimai dėl administracinių nuobaudų paskyrimo gali būti apskundžiami teismui įstatymų nustatyta tvarka. Vertybinių popierių komisijos sprendimai dėl šio straipsnio 2 dalyje numatytų piniginių baudų taikymo gali būti per vieną mėnesį apskundžiami teismui. Apskundimas nesustabdo Vertybinių popierių komisijos nurodymų ir sprendimų pašalinti įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimus vykdymo, jeigu teismas nenurodo kitaip.

5. Piniginės baudos į biudžetą turi būti sumokamos ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo nutarimo skirti baudą pensijų fondui, valdymo įmonei, depozitoriumui ar jų vadovams gavimo dienos.

6. Jeigu ūkio subjektas per šio straipsnio 5 dalyje nustatytą laikotarpį nesumoka paskirtos baudos ir nepateikia Vertybinių popierių komisijai teismo nutarties dėl jos sprendimo skirti piniginę baudą sustabdymo ar panaikinimo, piniginė bauda iš ūkio subjekto įplaukų išieškoma ne ginčo tvarka.

7. Ūkio subjektai per vieną mėnesį nuo Vertybinių popierių komisijos sprendimo gavimo dienos gali kreiptis į teismą dėl minėto sprendimo panaikinimo arba jo pakeitimo.

8. Apskundimas teismui nesustabdo Vertybinių popierių komisijos nurodymų ir sprendimų vykdymo, jei teismas nenurodo kitaip.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

43 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2000 m. sausio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-195](#), 2001 03 01, Žin., 2001, Nr. 25-825 (2001 03 23)

PENSIJŲ FONDŲ ĮSTATYMO 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 39, 40, 41, 42 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO, PENKTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 23(1) STRAIPSNIU ĮSTATYMAS

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-1427](#), 2003-04-03, Žin., 2003, Nr. 38-1672 (2003-04-24)

PENSIJŲ FONDŲ ĮSTATYMO 12 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis Įstatymas įsigalioja kartu su Lietuvos Respublikos baudžiamuoju kodeksu (Žin., 2000, Nr. 89-2741) ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksu (Žin., 2002, Nr. 37-1341), t.y. nuo 2003 m. gegužės 1 d.

*** Pabaiga ***

Redagavo: Aušrinė Trapinskienė (2003-04-28)
autrap@lrs.lt